

БЛАГОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД «СУЧАСНЕ СЕЛО ТА МІСТО»

Стан справ та практична реалізація заходів протимінної діяльності.

м.Київ 2023р.

ЗМІСТ

1. Вступ	3
2. Терміни і поняття	4
3. Нормативна база	6
4. Загальний огляд справ	7
5. Інфографіки	12

ВСТУП

Згідно з оцінками міжнародних експертів, сьогодні в світі нараховується більше 110 млн. активних мін у 68 країнах світу і ця кількість щорічно зростає. Найбільш забрудненими країнами є: Єгипет, Ангола, Іран, Афганістан, Ірак, Китай, Камбоджа, Мозамбік, Боснія та Герцеговина, Хорватія.

Через війну російської федерації проти України, територія нашої країни також, ймовірно, стане однією з найбільш забруднених вибухонебезпечними предметами у світі.

З початку конфлікту на сході України в 2014 році до кінця січня 2022 року, за даними Управління Верховного комісара ООН з прав людини, внаслідок бойових дій і мінного забруднення загинуло щонайменше 3090 мирних жителів, понад 7000 отримали поранення.

Всього ж після повномасштабного вторгнення в Україні рятувальники знешкодили майже 136 тис. вибухонебезпечних предметів, з них – 1988 авіаційних бомб, що не вибухнули. Обстежено територію площею близько 40 тис. га.

За даними Офісу ООН з координації гуманітарних питань (ОСНА) Інтенсивні бої, обстріли та мінування призвели до серйозної гуманітарної кризи, включно з жертвами та пораненнями, масовими рухами та переміщення людей по всій країні та через кордони до сусідніх країн, громади, захоплені в оточених містах без їжі, води, медичного обслуговування, електроенергії чи безпечного проходу, а також серйозні руйнування та пошкодження цивільної інфраструктури та житлових будинків.

Безпосередні пріоритети включають розчищення ВН та видалення сміття на критичних маршрутах для забезпечення безпеки людей мобільність і доступ до основних товарів і послуг для гуманітарної підтримки, що забезпечує ризик вибухонебезпечних боєприпасів навчання для тих, хто живе та переміщується в зонах ризику, а також управління інформацією та збір даних повідомлення про забруднення та жертви.

ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ:

Вибухонебезпечні предмети (далі – ВВП) – вибухові матеріали промислового призначення та саморобного виготовлення, боєприпаси, що містять вибухові речовини, а також біологічні та хімічні речовини: бомби і боєголовки; керовані і балістичні ракети; артилерійські, мінометні, ракетні боєприпаси і боєприпаси до стрілецької зброї; усі міни, торпеди і глибинні бомби; піротехнічні вироби військового та спеціального призначення; касетні бомби і касети; електричні вибухові пристрої; саморобні вибухові пристрої та інші предмети, що є вибухонебезпечними за своєю природою.

Забруднена територія - будь-яка територія (акваторія), що містить вибухонебезпечні предмети.

Розмінування (гуманітарне розмінування) - комплекс заходів, які проводяться **операторами протимінної діяльності** з метою ліквідації небезпек, пов'язаних із вибухонебезпечними предметами, включаючи нетехнічне та технічне обстеження територій, складення карт, виявлення, знешкодження та (або) знищення вибухонебезпечних предметів, маркування, підготовку документації після розмінування, надання громадам інформації щодо протимінної діяльності та передачу очищеної території.

Протимінна діяльність – заходи, що проводяться з метою забезпечення національної безпеки та спрямовані на зменшення соціального, економічного та екологічного впливу вибухонебезпечних предметів на життя та діяльність населення.

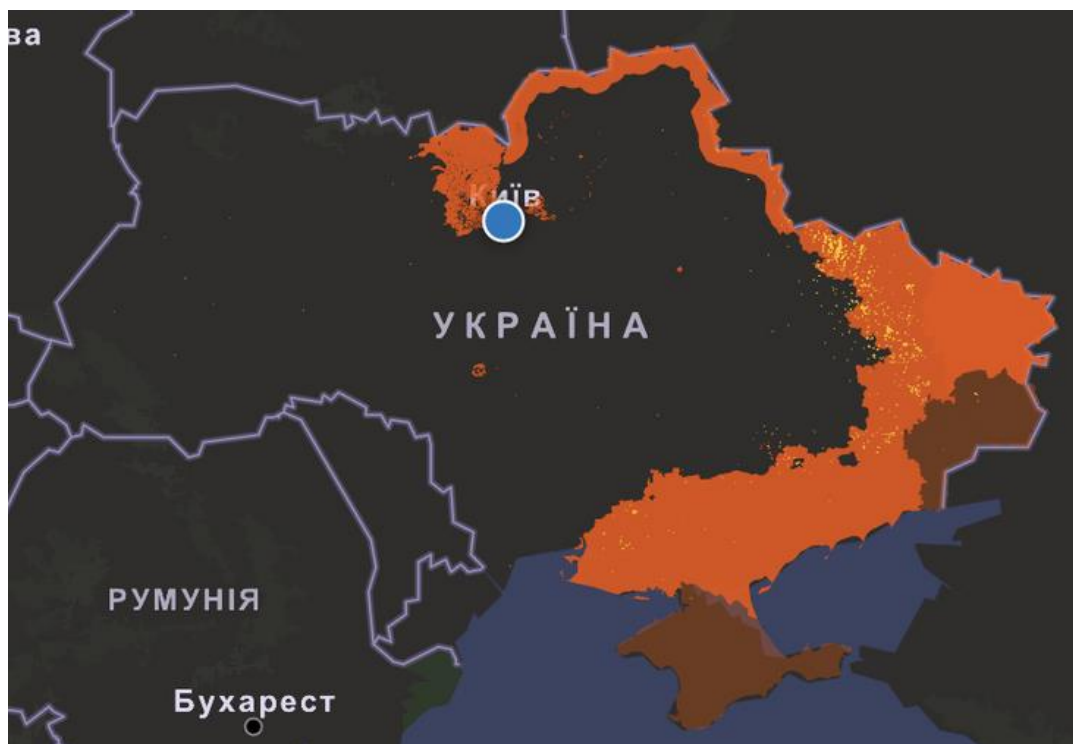
Національний орган з питань протимінної діяльності (далі – Національний орган) (*стаття 23 Закону*)

Це міжвідомчий допоміжний орган, який утворюється Кабінетом Міністрів України та діє за колегіальним принципом під головуванням Міністра оборони України для організації координації діяльності міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств та організацій незалежно від форми власності (крім тих, що належать до сфери управління міністерств та інших центральних органів виконавчої влади), що залучаються до проведення заходів у сфері протимінної діяльності.

Центр протимінної діяльності - бюджетна установа, яка утворюється Міністерством оборони України, для планування, практичної організації та координації здійснення заходів протимінної діяльності.

Центр гуманітарного розмінування – бюджетна установа, що утворюється Державною службою України з надзвичайних ситуацій, для практичного здійснення заходів гуманітарного розмінування.

Оператори протимінної діяльності – уповноважені підрозділи центральних органів виконавчої влади, підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, у тому числі міжнародні та іноземні, що залучаються до проведення заходів у сфері протимінної діяльності.

1. **Закон України «Про протимінну діяльність в Україні»** (далі – Закон). Закон прийнято в 2018 році, останні зміни в нього вносились Законом від 17.09.2020 р. Відповідно до статті 19 Закону ВРУ затверджує національну програму протимінної діяльності. Такої програми наразі ще не прийнято.

2. **Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2021 р. №1150 «Про затвердження Порядку ведення обліку операторів протимінної діяльності».**

3. **Постанова Кабінету Міністрів України від 10.11.2021 р. №1207 «Про утворення Національного органу з питань протимінної діяльності».**

4. **Постанова Кабінету Міністрів України від 29.09.2021 р. №1020 «Деякі питання призначення і виплати одноразової компенсації та щорічної допомоги, передбачених Законом України «Про протимінну діяльність в Україні»** (затверджено Порядок надання одноразової компенсації особам з інвалідністю та дітям з інвалідністю, постраждалим внаслідок дії вибухонебезпечних предметів та Порядок надання щорічної допомоги на оздоровлення особам з інвалідністю та дітям з інвалідністю, постраждалим внаслідок дії вибухонебезпечних предметів).

5. **Постанова Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2022 р. № 473 «Про затвердження Порядку виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд».**

6. **Постанова Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2017 р. № 257 «Про затвердження Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва».** Змінами від 05.04.2022 р. Порядок доповнено частиною 8-1: Обстеження об'єкта, що проводиться в разі виявлення дефектів, пошкоджень і деформацій у процесі поточного огляду та технічного обслуговування об'єкта або прийняття рішення про подальшу експлуатацію або демонтаж (ліквідацію) у зв'язку з пошкодженням об'єкта внаслідок позапроектних впливів (пожежі, стихійного лиха, аварії, воєнних дій або терористичних актів).

7. **Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.04.2022 р. №288-р «Про затвердження оперативного плану заходів з протимінної діяльності».**

8. **ДСТУ 8820:2023. Протимінна діяльність. Процеси управління. Основні положення.** Розроблено Технічним комітетом стандартизації «Стандартизація продукції оборонного призначення» (ТК 176), прийнято та надано чинності наказом ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ») від 19.12.2018 р. №511. Цей стандарт розроблено на основі нормативних документів Організації Об'єднаних Націй з протимінної діяльності (IMAS).

ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД СПРАВ

За інформацією, розміщеною на офіційному сайті ДСНС України 18.11.22р., **30% території України заміновано**. Забруднення територій (як землі, води, так і об'єктів) вибухонебезпечними предметами триватиме і надалі, до кінця війни. Загальна площа території України, яка підлягає обстеженню для визначення точного рівня забруднення **ВНП становить щонайменше 185 тис. кв. км**.

Ситуація ускладнюється постійними обстрілами з боку росії низки областей. Значну проблему також становить забруднення ВНП річок, водойм, водосховищ, зокрема прибережних акваторій Азовського і Чорного морів. **ВНП можуть бути забруднені приблизно 19 тис. кв. км акваторій України**. За інформацією ДСНС загалом з початку повномасштабної війни було обстежено територію площею майже 70 тис. гектарів та виявлено більш як 192 тис. вибухонебезпечних предметів, у тому числі понад 2100 авіабомб. Під час розмінування Київської, Чернігівської і Сумської областей рятувальники очистили від мін і боєприпасів 447 населених пунктів.

За попередніми підрахунками експертів, для розмінування зазначених територій знадобиться не менше **10 років і більше 250 млрд. дол. США**.

Загальноприйнятою в світовій практиці протимінної діяльності є пропорція: 1 рік війни – 8 років розмінування.

У світі питаннями гуманітарного розмінування в зонах воєнних конфліктів займаються ООН, НАТО, ОБСЄ, а також ряд неурядових організацій: *HALO Trust*, Женевський міжнародний центр гуманітарного розмінування, Фонд протимінної діяльності Швейцарії, Данська група з розмінування, Хорватський центр з протимінної діяльності та інші. Більшість із них присутні в Україні з 2014 року, після 24 лютого 2022 року розширили масштаби своєї діяльності.

Інтерактивна мапа територій, які потенційно можуть бути забруднені вибухонебезпечними предметами - Сервіс протимінної діяльності ДСНС:

<http://www.mine.dsns.gov.ua>

Інтерактивна карта територій, забруднених мінами та вибухонебезпечними предметами, розроблена Міноборони за сприяння Женевського міжнародного центру гуманітарного розмінування та Координатора проектів ОБСЄ в Україні:

<https://ua.imsma.org/portal/apps/webappviewer/index.html?id=814d2770d197474d8ad7e8014c0a275e&locale=uk>

Потенційно забрудненими ВНП територіями визнаються всі території, на яких велись або ведуться активні бойові дії, які перебувають у тимчасовій окупації та території, по яких були нанесені авіаційні та ракетні удари. На звільнених територіях проводяться заходи нетехнічного, технічного обстеження потенційно небезпечних ділянок та їх маркування. На ділянках, які визначені потенційно небезпечними, проводяться роботи з розмінування.

Основні проблеми, що виникають на забруднених ВВП територіях:

1. Загибель і каліцтво серед цивільного населення від мін та ВВП;
2. Обмеження доступу до земельних, лісових, водних ресурсів, продовольства;
3. Обмеження доступу до об'єктів інфраструктури;
4. Обмеження надання гуманітарної допомоги;
5. Перешкоди для розвитку економіки – неможливість повноцінного функціонування суб'єктів господарювання.

Вирішення цих проблем і є основною метою гуманітарного розмінування.

Сьогодні найбільша увага піротехнічних підрозділів ДСНС України сконцентрована навколо очищення деокупованих територій Херсонської та Миколаївської областей від вибухонебезпечних предметів. В цих областях терміновому розмінуванню підлягає понад 8 тис. кв. км. Основна задача таких заходів – це запуск систем життєзабезпечення та надання допомоги громадянам. На Херсонщину та Миколаївщину направлено значну кількість фахівців ДСНС із західних регіонів. Працюють інженерні та аварійно-рятувальні підрозділи, які обстежують автодороги, взаємодіють з енергетиками, розбирають і обстежують об'єкти, які запускаються у роботу. До цього увага ДСНС і підрозділів піротехнічних служб Міноборони була сконцентрована на території деокупованих районів Харківщини.

Таким чином, підрозділи ДСНС України разом з іншими службами МВС України вирішують оперативні термінові питання розмінування на щойно деокупованих територіях.

Підрозділи Міністерства оборони України контролюють питання першочергового розмінування транспортних магістралей та інженерних мереж.

Разом з тим, деокуповані території Київської, Чернігівської та Сумської областей ще не повністю очищені від ВВП. Непоодинокі нещасні випадки серед цивільного населення. Ряд земель, водойм і лісів досі є небезпечними та потенційно забрудненими.

На сьогодні основною організаційною проблемою у сфері протимінної діяльності в Україні залишається відсутність комплексного підходу до визначення територій, потенційно забруднених мінами та іншими ВВП, з послідовною зміною їх статусу (потенційно забруднені – забруднені – очищені).

Крім того, сьогодні дуже повільно відбувається еволюція спектра протимінної діяльності від екстреного реагування до питань соціально-економічного розвитку.

В рамках реалізації державних програм щодо релокації бізнесів, а також Відновлення України необхідним підготовчим етапом є облік, перевірка та

очищення територій для майбутніх забудов, перевірка та очищення будівель, що підлягають відбудові, перевірка земель фермерських господарств та багато ін.

Слід зазначити, що зменшення кількості постраждалих від мін та вибухонебезпечних предметів в значній мірі залежить від якості та ефективності інформування населення про ризики, пов'язані із мінами та вибухонебезпечними залишками війни.

Залучення до процесів з розмінування Операторів протимінної діяльності відповідає світовій практиці та є вкрай важливим і терміновим, зокрема, зважаючи на постійно зростаючі площі забруднених мінами та іншими ВВП територій.

Процеси протимінної діяльності (кожен процес сертифікується окремо):

- 1) Нетехнічне обстеження
- 2) Технічне обстеження
- 3) Розмінування вручну
- 4) Очищення району ведення бойових дій
- 5) Порядок знешкодження (знищення) мін/вибухонебезпечних залишків війни
- 6) Інформування населення про ризики, пов'язані з мінами та вибухонебезпечними залишками війни

Після проходження процедури передачі відповідальності щодо очищеної території від Операторів протимінної діяльності до місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, держава шляхом видачі Сертифіката бере на себе повну відповідальність за відсутність на відповідній території ризиків, пов'язаних із вибухонебезпечними предметами.

Повноваження щодо видачі сертифіката покладаються на Центр протимінної діяльності та Центр гуманітарного розмінування.

Перелік сертифікованих Операторів протимінної діяльності:

<i>№</i>	<i>Назва оператора</i>	<i>Адреса</i>	<i>Назва процесу</i>
1	Товариство з обмеженою відповідальністю «ДЕМІНІНГ СОЛЮШНС»	01032, м. Київ, вул. Симона Петлюри, буд.10, кв. 4	- Нетехнічне обстеження - Технічне обстеження - Розмінування вручну - Очищення району ведення бойових дій
2	Товариство з обмеженою	10029, м. Житомир, вул.	- Нетехнічне обстеження - Технічне обстеження

	діяльністю «ГК ГРУП»	Степана Бандери, 7	- Розмінування вручну - Очищення району ведення бойових дій
3	Благодійна організація «Благодійний фонд «Швейцарський фонд з протимінної діяльності ФСД в Україні»	04073, м. Київ, вул. Сирецька, буд. 38	- Нетехнічне обстеження - Технічне обстеження - Розмінування вручну - Очищення району ведення бойових дій - Інформування населення про ризики, пов'язані з мінами та вибухонебезпечними залишками війни
4	Представництво «ХАЛО ТРАСТ в Україні»	01034, м. Київ, вул. Рейтарська, буд. 21/13, офіс 23	- Нетехнічне обстеження - Технічне обстеження - Розмінування вручну - Очищення району ведення бойових дій
5	Представництво Датської Ради у справах біженців в Україні	01004, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 43, офіс 17	- Нетехнічне обстеження - Технічне обстеження - Розмінування вручну - Очищення району ведення бойових дій - Інформування населення про ризики, пов'язані з мінами та вибухонебезпечними залишками війни
6	Центр гуманітарного розмінування Дочірнього підприємства Державної компанії «Укрспецекспорт» –	02093, м. Київ, вул. Россошанська, буд. 3А	- Нетехнічне обстеження - Технічне обстеження - Розмінування вручну - Очищення району ведення бойових дій

	Державне підприємство «Укроборонсервіс»		- Знешкодження (знищення) мін/вибухонебезпечних залишків війни
7	Громадська організація «Асоціація саперів України»	01032, м. Київ, вул. Симона Петлюри, буд.10, офіс 4	- Інформування населення про ризики, пов'язані з мінами та вибухонебезпечними залишками війни
8	Товариство з обмеженою відповідальністю «ІНТЕРНЕТІНГ ДЕМАЙНІНГ ГРУП»	03110, м. Київ, вул. Преображенська, буд.39/8, офіс 2	- Нетехнічне обстеження - Технічне обстеження - Розмінування вручну - Очищення району ведення бойових дій
9	Відділ навчання ризикам та взаємодії з громадськістю з питань протимінної діяльності Центру протимінної діяльності	14017, м. Чернігів, вул. Івана Мазепи, буд.18	- Інформування населення про ризики, пов'язані з мінами та вибухонебезпечними залишками війни
10	Філія NORWEGIAN PEOPLE'S AID в Україні	02000, м. Київ, вул. Жилинська, буд. 59	- Нетехнічне обстеження - Інформування населення про ризики, пов'язані з мінами та вибухонебезпечними залишками війни
11	Філія The Mines Advisory Group в Україні	04070, м. Київ, вул. Фролівська, буд. 1/6	- Інформування населення про ризики, пов'язані з мінами та вибухонебезпечними залишками війни
12	Благодійна організація «Благодійний фонд «Сучасне село та місто»	20300, Черкаська обл., м. Умань, вул. Енергетична, буд. 11 А	- Інформування населення про ризики, пов'язані з мінами та вибухонебезпечними залишками війни

ІНФОГРАФІКИ

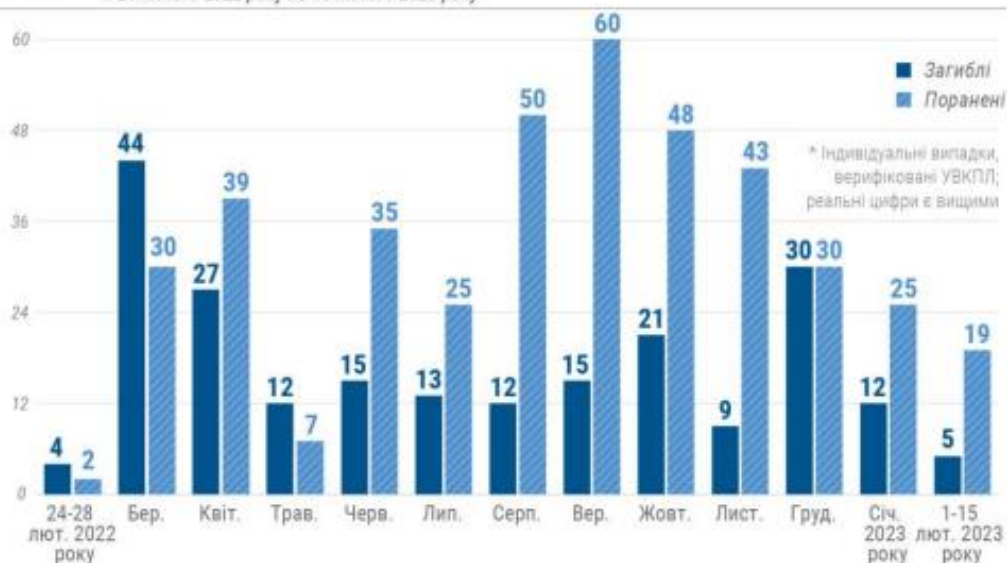
Інфографіка / Управління Верховного комісара ООН з прав людини

Інфографіка / Управління Верховного комісара ООН з прав людини

УКРАЇНА: ВТРАТИ СЕРЕД ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ ВНАСЛІДОК ІНЦИДЕНТІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ МІНАМИ ТА ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИМИ ЗАЛИШКАМИ ВІЙНИ*, ПО МІСЯЦЯХ, з 24 лютого 2022 року по 15 лютого 2023 року

Інфографіка / Управління Верховного комісара ООН з прав людини

УКРАЇНА: ВТРАТИ СЕРЕД ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ ВНАСЛІДОК ІНЦИДЕНТІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ МІНАМИ, ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИМИ ЗАЛИШКАМИ ВІЙНИ ТА ВИБУХАМИ НА СКЛАДАХ ЗІ ЗБРОЄЮ*, ПО РОКАХ, 2014-2022 роки

Інфографіка / Управління Верховного комісара ООН з прав людини

УКРАЇНА: ВИПАДКИ ЗАГИБЕЛІ АБО ПОРАНЕННЯ ДІТЕЙ*, ЗА СТАТТЮ,
з 24 лютого 2022 року по 15 лютого 2023 року

Інфографіка / Управління Верховного комісара ООН з прав людини

УКРАЇНА: ВИПАДКИ ЗАГИБЕЛІ АБО ПОРАНЕННЯ ДІТЕЙ*, ЗА ТИПОМ ЗБРОЇ/ІНЦИДЕНТУ,
з 24 лютого 2022 року по 15 лютого 2023 року

Інфографіка / Управління Верховного комісара ООН з прав людини